

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4'50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

De demult.

Cine să nu se închine înaintea înălțimei omenesti, când se uită la aceasta adunare măreață, care face să salte de bucurie inima fiecărui Român bun, și însuflă respect și spaimă celor ce nu vor libertatea oamenilor, și urâsc pe Români!

Cine va mai putea zice, că Românul nu dorește o stare mai fericită, că pe el nu-l mișcă nici versul cel dulce de libertate...

Ce judecați Fraților! au dacă presimțesc rândunelele apropierea verei și a iernei, și animalele furtuna cea grea, și dacă unii oameni își spun mai înainte chiar și ora morții: o ginte întregă să nu presimțită periclul, ce i-se amenință.

Un popor întreg să stea nemșcat ca piatra, când îi bate ora fericirii, și să tacă ca un surd și mut, când i-se trage campana de moarte?

Aceasta ar fi un lucru în contra naturii și de tot cu neputință.

Inima Românilor a bătut totdeauna pentru libertate, și iată-i vedem și acum cu multă bucurie cum s'au deșteptat, și cu ce uniune minunată s'au legat, că nu vor mai suferi, ca să-i calce în picioare alte națiuni...

Și cine să nu se miște acum, care popor să nu se aprindă de acest spirit dumnezeesc, ce anunță căderea șerbitutei la toate popoarele, renașterea Europei prin libertate? Iată și Viena încă i-se închină, și preabunul nostru Impărat împlini dorința poporului, dându-i constituțiune în 25 de zile ale lui Prier; câtă schimbare, ce bucurie! acum nu mai e censură: a perit a amica intunecului dinaintea razelor libertății, și patrona despotismului s'a stins cu rușine din împărăție.

Deacum înainte nu va mai așteptă scriitorul cu lunile și cu anii întregi după oare-câte foi, care le dăduse în mâna unui omorător de mintea omenească: nici poporului nu-i va mai fi oprit a se uită în cărțile deregătorilor, nici a descoperi scăderile guvernelor cele stricăcioase fericirii omenesti nu-i va mai fi păcat; privilegiile și monopolul vor cădea, după titluri numai secii vor mai umbla, legile și judecățile se vor face de aleșii popoarelor, dar nu întru ascuns, ci la vederea tuturor; mișcarea metropolei e mișcarea a toată împărăția! Astăzi nu mai sunt legate mâinile unguirilor, cum credeau ei, că erau legate mai înainte de guvernul din Viena. Ei au acum ministrul lor: singură persoana împăratului ca rege îi mai legă de împărăție. Asta însă nimic nu-i împiedecă ca să nu sboare cu repeziunea vulturului cătră ținta doririlor ungurești, cătră opul cel mare al unguirii tuturor popoarelor.

Ei au publicat, că vor să reverse bunătățile constituțiunii peste toți locuitorii țării fără căutare la religiune sau la naționalitate. Toți locuitorii țării, zic ei, vor avea voie și iertare să vorbească, să scrie, să se apere, și să-și descopere simțmintele în orice tip legiuit, adecă censura nu va mai fi, ci va fi libertate de tipar pentru toți.

De aci înainte toți oamenii vor fi cetățeni liberi: până acum numai noverii și popii catolici erau liberi, și oare-câte orașe și comunități, de unde urma, că numai aceștia puteau trimite deputați.

Tot din aceasta cauză a libertății tuturor, de aci înainte greutățile țării le vor purtă toți oamenii, vor da dare și ostași și vor lua parte la făcutul căilor: dela greutățile acestea nu vor fi scutiți nici domnii cum erau până acum.

Se va ridica o bancă națională pentru înaintarea, înlesnirea și înflorirea industriei și a comerciului în toate părțile vieții de stat.

Dar mai e încă un lucru minunat, de care și morții încă vor salta de bucurie în morminte, când se va înființa și pe pământul Ardealului, acest lucru e *ștergerea iobăgiei*.

* * *

Nu noi am scris șirurile aceste, ci un înaintaș al nostru trecut în domeniul istoriei: Simion Bărnuțiu — la anul Domnului 1848 în ajunul zilei memorabile de 3/15 Maiu.

Nu putem da alt sfat cetitorilor noștri, drept prinos adus acestei zile de neperitoare pomenire, decât să cetească acest splendid discurs (Istoria lui Papiu-Ilarian) în întregime!

În chestia tricolorului românesc. Un comunicat semioficios, publicat în ziarele din capitală, spune și următoarele:

„Autoritățile în urma îndrumării primite dela loc mai înalt, nu vor cualifica între toate împrejurările de demonstrație naționalistă purtarea colorilor românești, și nu vor recurge totdeauna la mijloace de retorsiune, pentrucă colorile acestea pe baza întrebuintării lor veacuri dearândul, *s'au încetățenit atât de mult în portul poporului și în industria sa de casă*, încât numai atunci pot să dea anză la intervenția autorității, *dacă combinarea și aplicarea colorilor, mai ales însă locul și ocaziunea, fac evidentă intenția demonstrațiunei*. Respectivele autorități polițiale și jandarmerești au fost instruate în acest înțeles“.

Corespondințe.

Protopopiatul Sibiiu.

— Raport asupra anului 1910. —

Onorat Sinod protopopesesc!

Țin să prezint Onoratului Sinod și de astădată în liniamente generale asupra stării districtului protopopesesc al Sibiiului următorul raport:

I. În districtul acesta au funcționat în anul 1910 în total 28 parohii, respective administratori parohiali, și un cooperator, deci laolaltă 29 preoți.

În statul personal al preoțimii districțuale dela ultimul nostru Sinod încoace s'au întâmplat următoarele schimbări:

În urma morții fostului paroh al Orlatului Ioan Ghișoiu a fost numit acolo paroh On. Ioan Agârbiceanu, iar parohia Alămorului a fost provăzută cu administrator parohial local în persoana On. Cornel Hulpuș. Bătrânul paroh din Ludoșul-mare On. Iosif Solomon la cerere proprie a fost trecut cu 1 Ianuarie 1911 în statul deficienților, iar în locul său a fost numit paroh cooperatorul de până acum On. Alexiu Staicu. La parohia vacantă Boarta a fost numit administrator local interimal On. Teodor Borza, preot deficient, iar parohia Bărghișului a fost completată și ea cu administrator parohial local în zilele din urmă în persoana On. Romul Oros.

Numărul sufletelor în districtul protopopesesc cu sfârșitul anului 1910, după arătările făcute de frații preoți, au fost de 19,970. Cifra aceasta față cu anul premergător indică o creștere de 453 suflete care însă mă îndoiesc, că corespund deplin realității.

Cazuri de naștere, respective de botez au fost în total 646 și anume: 348 ficiori și 298 fete; față cu anul premergător cazurile de naștere sunt mai puține cu 44. Între cei născuți 78 au fost nelegiuți, mai mulți cu 5 decât în anul 1909.

Căsătorii încheiate după prescrierile bisericii noastre au fost în total 127, cu 18 mai puține decât în anul 1909 și anume: 118 cazuri între mire gr.-cat. și mireasa gr. cat., 5 între mire gr.-cat. și între mireasă de altă confesiune și 4 între mireasă gr. cat. și mire de altă confesiune. Căsătorii încheiate în oratoriu acatolic, fiind numai o parte gr.-cat. au fost 39, cu 4 mai multe decât în anul 1909, iar numai înaintea stării civile 5, cu 6 mai puține decât în 1909.

Cazuri de moarte au fost în total 499, între cari 258 de sex bărbătesc și 241 de sex femeiesc. Față cu anul 1909 cazurile de moarte arată o creștere de 59.

Plusul cazurilor de naștere față cu cazurile de moarte dă cifra de 147. Iată pentru ce am zis, că mă îndoiesc, că creșterea de 453 la numărul total al sufletelor din districtul protopopesesc ar corespunde deplin realității.

Treceri la biserica noastră au fost 21, iar dela biserica noastră la altă confesiune, după arătările intrate, au fost 18.

Numărul total al pruncilor aflați în etatea de școală (dela 6—15 ani) la sfârșitul anului școlar 1909—10 a fost de 2832, cu 25 mai puțini decât în anul școlar premergător și anume: 1458 ficiori și 1374 fete. Dintre aceștia au cercetat școlile noastre confesionale în total 1026 inși și anume școala de toate zilele: 866 inși (452 ficiori și 414 fete), iar școala de repetiție: 160 inși (88 ficiori și 72 fete.) Școlile de alt caracter (comunale, gr.-or. și de stat) au cercetat în total 1115 inși și anume: 577

ficiori și 538 fete. Prin urmare din numărul total de 2832 inși au cercetat școala cu totul 2441 inși, și n'au cercetat-o de loc 691 inși, sau 24.6%, număr ceva mai mare decât în anul școlar premergător.

II. Ce privește starea bisericilor noastre, aceea e cunoscută din rapoartele anilor premergători; dăinuiește lipsa și sărăcia în cele mai multe parohii. Biserica din Șelcău a fost sfințită a II-a zi de Rusalii anul trecut și astfel a fost predată în regulă sfinței sale meniri. În Brad e în lucrare clădirea unei nouă biserici, pentru care s'au făcut colecte și în 1910. În filia Cislădie e proiectată restaurarea capelei tot cu mijloace acurate prin mijloace caritative.

(va urma).

Pildă deamnă de urmat.

În 27/III. s'au publicat rațiunile bisericii gr. cat. din Hodac, care pe zi zelesul protopop a Reghinului a știut-o străforma prin râvna-i de a da lumină poporului în adevărată zi de sărbătoare pentru poporul de aici. A avut anume bunătatea în tovărășia alor doi confrăți și ei dornici de propășirea poporului — să țină în seara aceleiași zi o șezătoare literară-economică.

Poporul, deși eră zi de lucru, a umplut în sens literal spațioasa sală de învățământ așteptând cu dor să asculte povețele oamenilor de bine. Și dorul acesta nu a fost un dor stărnit numai din curiozitate, spre a ascultă ceva, ci un dor de a culege, și a avea ceva folos real din cele auzite. Și asta se vede din rezultatul prelegerilor. Căci deși conducătorii acestui popor și-au dat toată silința de a înființa o reuniune de înmormântare, și alta de asigurare a vitelor în comuna aceasta puternică, totuși nu le-a succedat. Și acuma în urma prelegerii M. O.

FOIȚA.

Cântec.

Aș vrea să plec de-acuma

Departate preste țări...

Să rățăcesc cu barca

Pe liniștite mări...

Să uit aș vrea tot greul

De ieri de-alaltă ieri

Și să-mi visez norocul

Sub ramuri de palmieri...

Și-aș vrea să-mi treacă viața

Ca'n leagăn de argint —

În cântece senine

Pierdut să mă alint...

— Dar soarta-i vezi, tirană

Și cată să me împac:

Căci Indiile's departe...

Și eu sunt prea sărac...

Valbora.

Gazul dela Șărmaș.

II.

În numărul 33 al Unirii am înșirat unele lucruri, cari se referesc la aflarea gazului dela Șărmaș, acum să pășim mai aproape, să cercăm, ce putere reprezintă sonda dela Șărmaș, și în genere ce comoară este ascunsă în rezervoriul întreg din cele două bazene ce se află în Ardeal.

Eșind vestea gazului acestuia, Ministerul de finanțe a exmis în anul 1909 pricepători la fața locului. După raportul acestei comisiuni, din sonda dela Șărmaș ies pe secundă câte 10 metri cubici de gaz cu o celeritate de 193 metri.

Calculându-se lucrul ce l'ar putea presta gazul s'a aflat, că e egal la o forță de 120.000 puteri de cai.

Se știe, că în mecanică sub putere de cal (HP) se înțelege o forță, care într'o secundă ridică o povară de 75 Kg. la o înălțime de 1 metru, sau ceea ce e totațata, puterea carea într'o secundă ridică un kilogram la înălțime de 75 m.

Un cal de al nostru nu poate presta lucrul acesta, luat de unitate, pentru că caii, cu cari s'a stabilit unitatea aceasta de putere, au fost mânați așa de tare, încât au perit de oboseală.

Pentru a ușura calculul presupunem totuși, că o putere de cal de a gazului va

înlocui puterea numai a unui cal, și apoi ne putem face închipuire de mulțimea cailor, cari ar produce atâta lucru, cât gazul din sonda aceasta. Dacă mai adaugem, că miile de cai cer de mâncare, servitori, edificii, pe când instalările gazului odată făcute, recer foarte puține reparaturi și puțin personal, ușor putem conchide la comoara ce se află în sonda aceea și la imensa comoară, ce se află pe întreg teritoriul Ardealului.

Ca să ne putem face o idee și mai clară despre puterea gazului din sonda aceasta, să o asemănăm cu puterea locomobilelor dela mașinile de îmblătit. Mașinile de îmblătit (treerat) desvoaltă, după mărimea lor cam 3—8 puteri de cai. Luăm una de cele mijlocii, de 6 puteri de cal, care poartă o batoză (îmblătitoare) cerne și alege bucatele, ridică paiele la înălțime de 5—6 metri (elevator). Gazul ce iasă din sonda dela Șărmaș e în stare să îndeplinească atâta lucru cât 20,000 mașine de aceste.

Prin aplicarea și folosirea gazului se va economiza atât material combustibil (căr-buni, lemne, paie) cât consumă 20,000 mașine de vapor de 6 HP.

Dacă în cele două bazene ale Ardealului se vor face zeci și poate sute de sonde de acestea, atunci se va prevedea cu material combustibil nu numai țara noastră, ci vom putea da și Europei întregi.

Toată chestia se învârte în jurul întrebării, oare realizase-vor presupunerile

D. Arton M. Popa „Despre însoțiri“, ambele sunt pe cale de a se înființa. On. Gavril Branea ne-a învățat prin o prelegere potrivită, cum să folosim din aier ceea-ce e mai trebuincios pentru bucatele noastre, adică azotul. On. Simeon Zehan a dat povețe instructive poporului, combătând unele rele ce s'au încuibat în poporul nostru.

Intre prelegeri ne-a delectat corul copiilor de școală cu două cântări ș. a. cu „Sus opincă“ și „Doina Motului“.

Așa a trecut seara aceea plăcută și instructivă. Poporul s'a ales cu propusul firm în sufletul lui, ca cele auzite să le traducă în faptă. T.

Prelegeri populare.

Despărțământul Asociațiunii D. S. Martin, având în vedere modestele puteri de cari dispune, a făcut un frumos gest, ținând 4 prelegeri populare în o săptămână în seria numerică 10—13, și încă cu un rezultat strălucit.

Prima prelegere a fost a II-a zi de Paști în comuna Vidrasău la 4 oare p. m. Înainte de prelegere s'a sfințit pomposul edificiu școlar prin P. On. Alexandru Papiu zelosul protopop din Ernot cu asistința On. Eugen Răduțiu și Aurel Vodă. La edificarea și susținerea acestei școli, precum sunt informat, a contribuit domeniul șluțan din Vidrasău cu aproape 4/5 parte.

Adunarea a fost presidată de neobositul director al despărțământului Dr. Romul Boilă. Dl. Teofil Moldovan învățator în Ernot a dezvoltat liber frumos și la înțelesul poporului tema: Despre înșămătatea școlii. A vorbit apoi directorul desp.: Despre unele noțiuni din sfera dreptului public și privat, bazat pe exemple scoase din viața poporului. Vorbirea a fost ascultată cu un deosebit

interes. După-ce directorul a explicat cuprinsul poeziei „Doina“ de M. Eminescu, a fost declamată foarte bine. Punctul din urmă a fost prelegerea părintelui Nicolae Platon din Șomfalău, notar al despărțământului.

D-Sa avea de gând să vorbească despre altă temă; la dorința inteligenței a vorbit despre: Beția și urmările stricacioase ale fumatului mai ales pentru copii. Tema a fost bine dezvoltată, presărată cu câte o alusiune satirică, ceiace a ținut spiritele încordate. S'au înscris 21 membri ajutători. S'a instituit o bibliotecă și o agentură. Din D.-Sân-Martin au fost de față pe lângă cei de sus Dr. Iosif Boilă și Nicolae Todea cassar al despărțământului. Poporul numărös din loc și jur, încântat de sărbătoarea zilei, s'a întors la ale sale cu cele mai bune impresiuni, cașicând o ploaie binecuvântată ar fi udat sămânța aruncată, ca fructe îmbelșugate să aducă. Să și deie Dumnezeu.

A doua prelegere s'a ținut în comuna de pe Târnavă-mică, Șomfalău. Și aici prelegerii i-a premers stințirea școlii gr. cat. săvârșită din partea P. On. Laurențiu Pascu neobositul protopop al D.-Sân-Martinului, în prezența unui public numărös din loc și jur. Prin o însuflețită vorbire școala frumos edificată, la poziție bună, din sudoarea poporului mic din loc, a fost dată destinațiunii sale, să servească ca un focalar de lumină.

Fiind o zi frumoasă și popor numărös la 800 bărbați și femei, prelegerea s'a ținut în curtea parohială gr. cat. A fost presidată de directorul despărțământului. Programul prelegerii variat și bogat.

S'a început cu: Originea neamului românesc. A vorbit la inima poporului directorul Dr. Boilă despre: Păstrarea frumosului port românesc. Harnicul învățator Demetriu L. Todoran din Căpâlna a vorbit despre: Me-

serii și înșămătatea școlii. Dupăce s'a spus conținutul și s'au dat explicațiile de lipsă, a declamat poezia de G. Coșbuc: Moartea lui Fulger. De încheiere părintele N. Platon a vorbit: Despre cultivarea grădinei de legumi, o temă foarte potrivită pentru popor, mai ales pentru femei. S'au înscris 24 membri ajutători plus 6 de mai înainte. S'a instituit o agentură și s'a pus bază la o bibliotecă spre bucuria poporului.

Poporul a avut adevărată zi de sărbătoare, cum n'a mai avut nici odată. Mângâiați în suflet, și cu dorința ca să-și mai vadă edificată și o biserică frumoasă lângă școală, s'a întors la ale sale cu cele mai bune impresiuni. — Și cerul din nou a binecuvântat.

A treia prelegere s'a ținut în Tătărlaua la 30/IV la 12 ore. Poporul așteptă cu nerăbdare sosirea oaspeților. S'a făcut o primire frumoasă. Seria prelegerilor, după deschiderea adunării, a început-o D. L. Todoran: Despre înșămătatea scrisului și a cetitului. A vorbit directorul despărțământului despre testament și întabulări. S'a încheiat cu prelegerea despre: Beție, de N. Platon.

S'a instituit o bibliotecă și o agentură. Popor din loc și jur mai ales din Crăciunel, în frunte cu preotul On. V. Călugăr, la 700. S'au înscris 30 membri ajutători plus 7 de mai înainte. Inteligența numărösă.

Tot în aceea zi s'a ținut a patra prelegere în comuna fruntașă Baian la 1/2 5 ore p. m. După deschiderea adunării a vorbit Dl. Alexandru Pătrașiu: Despre înșămătatea școlii. Invățătorul din Baana Laurențiu Moldovan despre cultivarea viței de vie, altoire, și a dat foarte bune sfaturi poporului în ce privește îngrijirea și curățirea vaselor de vin. D-Sa se ocupă și cu altoirea viței de vie și așa e priceput în materia aceasta.

geologilor față de cvantul de gaz, și oare nu va trebui să strigăm și noi, ca cei ce făceau moară pe un părâu umflat de o ploaie torențială: „grăbiți oameni buni, că pe când se gată moara, se gată și apa“.

Ceea ce dorește omul, o crede mai ușor. Toți dorim, ca geologii să aibă drept, de aceea să le și credem deocamdată și să vedem proiectele, cum ar fi să se aplice comoara aceasta, căzută nouă ca din ceriu, deși a izvorit din fundul pământului.

Secretarul societății geologice din Budapesta scrie, că el întregat fiind, la ce s'ar putea folosi gazul dela Șârmaș, a răspuns la început: „Intre împrejurările sărăcicioase ale Câmpiei, nu află altă deșlegare a chestiei decât să se edifice acolo un stabiliment de morărit, care să macine grăul produs în părțile acelea“. Calculul însă a arătat, că tot grăul ce intră într'un an în comerțul Ardealului întreg, s'ar putea măcina într'o jumătate de an. Dacă s'ar face stabilimentul acesta proiectat, atunci acela ar nimici toate celelalte stabilimente de morărit, în loc de mângăiere ar produce multe încurcături și pagube, nimicind un ram de industrie deja existent.

Tot secretarul societății geologice propune, ca gazul din întreg Ardealul să se adune în două centre la Șârmaș și la Copșa mică (comitatul Târnavei mari), de acolo să se conducă la Budapesta prin țevi de fier de 35 cm. în diametru. Dela Copșa mică către

Teiuș, Arad; iară dela Șârmaș la Cluj, Oradea-mare. Ambele până la Budapesta și poate și mai departe. Conducerea pe două linii diverse, ar avea două avantaje și anume: dacă pe o linie s'ar produce prin vre-un incident o intrerumpere a comunicațiunii, atunci ar funcționa cealaltă linie, Budapesta ar fi asigurată de liferarea regulată a gazului, și așa s'ar putea bază pe gazul acesta stabilimentele de luminat, încălzit și împărțirea forței pentru industria privată. Al doilea avantaj ar fi, că cele două linii ar atinge mai multe orașe, cari toate ar ajunge la forță motorică foarte ieftină, și progresul industriei s'ar asigura deodată pe două linii principale.

Să vedem acum calculul ce-l face dl. acesta (Dr. Papp K.) Linia Șârmaș-Cluj-Budapesta ar fi de 528 Km. lungă; iară Copșa mică-Teiuș-Arad-Budapesta de 640 Km., la o altă 1168 Km. Țevile de câte 35 cm. largi montarea și așezarea lor ar costă pe kilometru cel mult câte 60,000 cor. La acestea s'ar mai adauge edificarea și instalarea de cel puțin 20 stațiuni, pentruca să se împingă gazul prin țevi la locul destinațiunii (compressoare). Așa dară spesele celor două linii ar face cu totul cam la 80,000,000 cor. În schimb ar ajunge toate localitățile din apropierea acestor două linii la gaz ieftin. Intre altele amintește mai ales încălzitul și luminatul alor 220 gare de ale căii ferate, ce zac de pe aceste două linii.

Domnul, a cărui proiect l'am expus, locuiește în Budapesta și grija lui principală se concentrează la alimentarea cu gaz a capitalei. Să ascultăm acum și o voce din Ardeal pe inspectorul reg. de industrie din Cluj Idliu Hegyi.

Acesta ia în considerare lipsele locale și vrea ca în linia primă gazul să se conducă în orașele cele mai apropiate, Cluj, Murăș, Oșorhei, Reghin. E de părerea, ca deocamdată să nu se reflecteze la stabilimente mari, ci mai mult la uzul privaților. Să se câștige cu preț moderat luminatul caselor, încălzitul de iarna, fierțul peste tot anul afară de aceea puterea motorică pentru industria privată.

Înainte de toate îndeamnă orașele, ca lucrul acesta să nu-l deie în întreprindere privată și în mâinile speculanților ci orașele să-l facă în regie. Prin aceea nu numai privații vor fi folosiți, dară și orașele vor ajunge la un izvor de venit considerabil.

Dânsul face calculul aproximativ pentru Cluj. Clujul are rotund 60.000 locuitori și în anul 1910 s'au ars în Cluj 180.000 măști metriche de cărbuni de peatră și 150.000 metri cubici de lemne. Ca să se înlocuiască lipsa aceasta trebuie 30,000,000 metri cubici de gaz, ca să facă calculul pe bază mai solidă presupune, că nu tot materialul de ars va fi înlocuit, cu gaz, de aceea lipsa de gaz o reduce la 20 milioane metri cubici. Spesele împreunate cu țevile,

Directorul despărțământului a dat unele sfaturi din sfera dreptului: Despre datina rea a poporului de a se pări pentru fiecă lucră cât de neînșămnat și testament. — Preotul N. Platon a vorbit: Despre grădina de legumi. S'a instituit o agentură și s'a augmentat biblioteca școlară. S'au înscris numai 3 membri ajutători, fiind înscrși de mai înainte 31. Poporul a rămas încântat de bunele povețe date.

Despărțământul Asoc. D.-S.-Martin are până acum aproape la 500 membri ajutători; se sperează, că se va întregi 1000. Seria prelegerilor după puțină se va continua în fiecare Duminică, căci însuflețirea și interesul poporului față de aceste prelegeri e foarte mare, ceiace îndeamnă pe membri comitetului ca să pășească înainte. În o comună, Băgaciu, unde s'a înființat încă astă iarnă o bibliotecă, poporul știutor de carte a cetit toate cărțile donate, și-a trimis reprezentanți, ca să capete dela despărțământ alte cărți, că nu mai are ce ceti. Semu, că plugarul român e setos de carte, trebuie să i-se dea de cetit și în forma aceasta înființând societăți de cetire, îl vom scăpa de relele ce îl stăpănesc. Altcum înzădar vom strigă: nu beți oameni buni, căci vă otrăviți, ei tot vor bea.

Adunarea generală a despărțământului D.-S.-Martin e proiectată a se ține în Ernot pe ziua de 16 Iulie, când se vor aranja mari serbări și festivități, expoziție de lucruri de mână, jocuri naționale etc. pentru cari se fac de acum pregătiri. — Să auzim de bine. —

De pe Târnăvă.

montare, așezare, compressorul, rețeaua de țevi în oraș și altele, le compută rotund în 4.000.000 cor.

De aici ar rezultă calculul următor:

1. Spese:

a) Interese după 4 milioane coroane împreună cu amortizarea stabilimentului 10% 400.000 cor. b) Regia stabilimentului 150.000 cor. c) Prețul gazului cumpărat dela erar 1 m³ à 0.5 fil. 150.000 cu totul 700.000 cor.

2. Venite:

a) 20 milioane m³ gaz pentru uz privat à 4 fil. 800.000 cor. b) 5 milioane m³ gaz pentru fabrică à 2 fil. 100.000 cu totul: 900.000 coroane.

Pe lângă calculul acesta venitul curat al orașului ar face pe an 200.000 cor.

Să vedem ce ar câștiga particularii. Dacă dâșii ar căpăta 1 m³ de gaz cu 4 fil. atunci încălzitul s'ar ieftini de 2.5 ori, s'au vorbind mai clar, în loc de fiecare 100 cor. spesate până acum, după introducerea gazului am spesă numai câte 40 cor.; iară luminatul ar deveni de 10 ori mai ieftin.

La avantajul acesta se adauge, că încălzitul cu gaz e cu mult mai comod, nu recere atâta serviciu și e scutit de fum, cenușă și altele.

Numitul Domn mai amintește încă și un alt mod de exploatare, și anume ca la fața locului energia gazului să se trans-

Spicuirii.

Bacilii „Gutenberg“. Nici că s'ar putea porecli mai nimerit greșelile de tipar, cari nu odată fac atâta sânge rău și în redacții și în inimile autorilor. Spicuim, referitor la aceasta plagă fatală următoarele:

Pentru un redactor conștientos greșala de tipar e o adevărată oroare, din pricina căreia adese își iasă diu ori, — și cu dreptul. Căci greșala de tipar își are năravul prost, că aproape în totdeauna tot acolo se îmbulzește, unde face mai multă confuziune babilonică. O fatală greșală de tipar e așa zicând ucigătoare și sbiciunește rău susceptibilitatea scriitorilor. Nici vătămarea de onoare nu se iartă așa de greu, cași o greșală de tipar, ce schimbă de multe ori într'un mod fatal noima câte unui cuvântel. — Măcarcă, de-ar fi cu toții în curat câtă nevinovăție este aproape în toate cazurile în câte un păcat de moarte cași acesta: n'ar fi nici imputarea din partea celor laici în chestie atât de grozavă. — Cele mai multe greșuri de tipar sunt în — Biblie; ceiace însă nu va fi cu mirare pentru ceiace știu, că Biblia a fost mai de multe ori tipărită. — Papa Sixt V. a revăzut însuș Biblia la 1590, iar la finea ei a adăogat o bullă, în care pune osândă pe cel ce ar schimbă și numai o slovă în Biblia aceasta. — Și Biblia și așa: aveă o mulțime de greșeli de tipar. Într'o bibliie franceză tipărită în Paris la 1847: la porunca a VII. a ramas chiar particula *nu*. O carte de 168 pagini, tipărită în 1562, aveă un apendice cu greșeli de tipar — de 15 pagini. — Și câte alte comedii nevinovate și haz nesfârșit nu produc închinătele de erori tipografice. — O scrisoare, în care o mamă duioasă înșiră

forme în electricitate, și apoi numai energia aceasta să se conducă în singuraticile orașe. Dâșul e de părere, că rezolvirea aceasta e mai puțin rentabilă, pentrucă la orice transformare de a energiei, rămâne o parte ce nu se poate folosi.

Și până la alte informări cu privire la desfășurarea chestiei, încheiem cu un sfat.

Ce se va alege din lucrul acesta, nu se știe cu siguranță; însă cei ce au în ținuturile acele realități, să le țină cu amândouă mâinile, și să nu le înștrăineze cu nici un preț. Prin aflarea comoarei acesteia Ardealul ajunge între împrejurări, ce samănă cu cele ale Americii și știut este, că în America sunt multe orașe, ce numără 50—100 mii de locuitori, cu toate că încă nu au ajuns să-și poată serbă iubileul de 50 ani dela fondare. În 20—30 ani a devenit prețul locului de o sută ori mai mare.

Dacă nu se vor realiza sperările, nu va aveă pagubă cel ce și-a ținut moșia, fi rămâne ce a mai avut, adecă o avere sigură, baza existenței unui popor. Aci se poate aplică zicerea: „Mai bine să-ți pară rău, că nu ai vândut, decât că ai vândut“.

I. H.

Din Shakespeare.

Bine ai strigat, jupâne leu!

Nici odată, nici odată, nici odată, nici odată, nici odată!

fiului ei înștrăinat, dorul cu care-l așteptă, se încheiă: *Dracul (dragul) mării, fi cu-minte!*

Firește însă, se poate întâmplă și s'a întâmplat, că și culegătorii strecurau, plățiți, câte o grozăvie „greșită“. — Cine știe, căți sârmani purtători de condee nu vor fi ajuns în faima rea de eretici, revoluționari, ori chiar stupizi pe urma astorfel de mici scrintituri nevinovate...

Reviste.

Cu prilejul sărbătorilor din zilele trecute dela Politehnica din Capitală s'a sfîșit și un altar.

Studentii ovrei au protestat sgomotos împotriva acestuia.

E cunoscut antagonismul, ce domnește între tinerii universitari, mai ales de când cu deschiderea colegiului Imreian din Buda. — Colegiul acesta a strins într'un frumos mănunchiu tinerimea pronunțat creștinească.

În acelaș timp tinerimea ovreiască și cea francmazonă nu s'a simțit bine în fața acestei organizații creștinești și cinstite, ci a căutat pe toate cărările posibile prilej de încăerare. Masonicul „Galilei-kör“ a pășit și pășește în vremea din urmă ca un resonator tot mai mult pronunțat a' unor elemente gălăgioase și distructive.

E un semn tragic al vremii, când într'o țară eminentemente creștinească, ba chiar într'o universitate, (căci nu numai la Politehnica se îmbulzește duhul palestinean și robespeareian!) fondată de un mare creștin ca Pázmány și numită și azi „Alma Mater“: se sufer vandalisme necoapte și vociferări, cari pretind, ca în numele științei, (pe care gălăgioșii n'o aul) să asvârle din sanctuarele învățaturii mai înalte și altar și cruce și aghiasmă, precum și tot ce ar reaminti legea creștinească...

Noutăți.

1 Mai românesc în Blaj. Anul acesta a căzut 1 Mai românesc chiar pe zi de Duminică. Nici nu pornise a-se crepa de zori, când voiașe acorduri de vioară românească treziau la viață împărăția visurilor de după geamurile somnoroase. — Pe când zorile se revărsau rumene și se apropia tot mai mult zarea argintată a mândrei zi de primăvară, — întreaga metropolă românească sărbătoria troienită de verdeață. Ramuri verzi puternice și multă iarbă verde pela porți și uși, și cununi la ferestri cu fete mari vestiau măreția zilei. — Timpul favorabil de peste zi a adaugat mult la frumuseța sărbătoare românești.

3/15 Maiu 1848. Azi se implinesc 63 ani dela memorabila și istorica zi de 3/15 Maiu 1848. Ne gândim la veleitățile uricioase de azi și la acel sfânt și neprihănit idealism de odinioară. — Și așa ne spune sufletul inspirat de măreția momentelor, că disidența de azi din trupul nostru național e cel mai urât atentat ce se poate închipui în contra prezentului și a viitorului nostru.

Sfinția Sa. Pontificele dela Roma e deja sănătos. Știrile foilor străine, cari stărniseră mai nou îngrijorare — sunt neîntemeiate.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Subscrisul în numele credincioșilor mei aduc mulțămitele cele mai sincere M. Spectatei Doamne Văd. Livia Dr. Vuia din Arad, pentru darul făcut pe sama on. noastre biserici o prea frumoasă acoperitoare de altar de canava brodată cu motive românești. Totodată mulțămesc St. Domnișoare Rosa Lupan învățătoareasă în loc, care a binevoit a colecta suma de 100 cor., la care însași a dat 20 cor; pe care sumă a cumpărat material de congră pregătind pe sama bisericii 3 perdele la ușile altarului o acoperitoare de altar, ținta prea frumos luate în stil secesianist la cari au ajutat și surorile Dsale Ana și Mariți Lupan precum și fata învățătorului pensionat: Aurelia Predoni, și alte fetițe de școală. Dumnezeu le răsplătiască! Tustea, la 3 Mai 1911, *Jacob Nicolescu*, paroh.

Elevii din clasa a VIII a gimnaziului nostru au sfârșit examenele de clasă Sâmbătă în 13 c. n. Azi s'au început scripturisticele pentru maturitate.

Rit ovreiesc cu sânge creștinesc. Zilele trecute și-a ridicat cuvântul în Duma rusească deputatul Sanyslowski către ministrul de interne, cerând aspre măsuri în contra unei secte jidovești, ce folosește sânge creștinesc spre scopuri rituale. — S'a făcut multă vorbă în jurul chestiei, iar în sfârșit s'a respins interpelația cu o majoritate de 15 voturi. Interpelația s'a predat apoi la o comisie de controlă.

Inchiderea birturilor în com. Caraș-Severin. La propunerea vicecomitelui Aurel Issekutz, comitetul municipal din Comitatul Caraș-Severin a votat hotărârea, ca Dumineca și în sărbători dela 8 ore dimineața până la 4 ore d. a. toate birturile sătești de pe întreg teritoriul comitatului să se țină închise. Încă o pildă de urmat!

La perceptoratul u. r. din Blaj, începând dela 15 Mai n. a. c. până la 31 Oct. n. c. orele oficioase vor fi: În zilele comune dela 7 ore dim. până la 1 oră d. a. Pentru părțile interesate banii se administrează dela 8 ore dim. până la 12 ore.

Morminte străvechi. Lângă Turda muncitori dela tren, săpând, au dat de morminte vechi. S'a constatat din semnele aflate în coșciugurile de piatră, că mormintele sunt de aproape două mii de ani, de pe vremea împăratului Sever. — Interesantele monumente arheologice s'au transpus în muzeul din Cluj.

Țara frumusețelor La întrecerea de frumsețe femeiești, ce a avut loc în Londra, premiul dintâi l-a dus o damă aristocrată spaniolă. — Foaia engleză, ce aduce știrea, aduce și o legendă interesantă referitoare la frumseța femeilor spaniole. — Zice, că frumseța ar fi un dar specific al spaniolelor, exoperat de către Patronul lor regnicolar sf. Iacob. — Legenda e prea hazlie, și cam — întăritată!

Deputat — fur. Camerarul și deputatul dumei rusești: G. fiind prins, că a furat cu prilejul deschiderii expoziției rusești de aeronautică, a depus mandatul și e posibil, că va fi constrâns să abdică și de toate celelalte nobile funcții, câte avuse.

Primirea de elevi în școala c. și reg. de cadeți. Pe anul prim a școlii c. și r. de cadeți (infanterie) din Sibiu, se primesc cu începerea anului școlar 1911/1912 (mijlocul lui Septemvrie) aproximativ 25 tineri fizicește apti, cari cu 1 Septemvrie anul curent au implinit etatea de 14 ani, dar nu au trecut peste etatea de 17 ani, simțesc în dăușii aplicare pentru chemarea militară, și au absolvat cu succes cel puțin suficient patru clase civile sau patru clase dela școala medie. Condițiunile de primire cari totodată cuprind forma rugării se pot căpăta pe lângă trimiterea anticipativă de 45 fil. la școala de cadeți. Petițiunile de primire pentru locuri de plătit sunt a se înainta la *comanda școlii*, imediat după primirea testimoniuului dela finea anului școlar curent, dar cel mult până la 8 Iulie st. n. Dacă petentul are să mai facă vre-un examen de amendare, atunci trebuie să trimită un atestat interimal. Cererile necomplete, care se înaintează tocmai la terminul ultim, adică 8 Iulie st. n. nu mai pot fi luate în considerațiune. E de observat, că cereri, cari intenționează obținerea unui loc de *tot gratuit*, *fondat din partea statului*, sunt a se înaintează necondiționat la *ministrul r. unguresc de honvezi* pentru apărarea țării, până la terminul hotărât, publicat în foaia oficioasă „Rendeleti Közlöny“.

Teatrul Empire Palace din Edinburg a prins foc imediat după petrecere și a ars total. Pompierii abia au localizat focul până la miezul nopții. — Dimineața au dat între ruine de patru cadavre arse scrum.

Foc în Iaponia. Din Tokio vine știrea, că orașul Iamaga e cutropit de flăcări. Mai multe mii de case, între cari și prefectura, multe bănci, școale ș. a. au căzut pradă focului.

Spital de pești. Unde ar putea fi decât în America. — Pe lângă spitalele de câni, de mâte ș. a. este acum și spital de pești. — Singuraticii pești bănuți cu vre-o boală își au bazinul separat spre a nu se infecta unii de alții. — Apa se reimprespentează zilnic în repetite rânduri. — Pentru de a ușora durerile operațiunii, peștele pacient se pune mai întâiu în apă bine încălzită. Pe broaște le chiar și adorm cu iniecții de cocain înainte de operații.

În atențiunea celor bolnavi. Reuniunea de preoți „sf. Iosif“ din Görz s'a înființat mai înainte de aceasta cu mai bine de 34 ani cu scopul de a da preoților puțința de a-și vedea de sănătate în cazul când medicii le rânduiesc câtăva petrecere într'o climă mai blândă. Ea are deja trei sanatorii și anume în Görz, în Meran și în Ika lângă Abbazia, și acum se gătește să ridice al patrulea sanator în Dalmația. Membri reuniunii în caz de lipsă pot să petreacă în sanatoriile aceste primind locuință, servit și tratament medical gratuit, iar pentru vipt plătind o taxă foarte moderată. Membru poate să se facă ori care preot catolic plătind taxa anuală de 3 c. ori 50 c. odată pentru totdeauna. Informațiuni mai amănunțite se pot câștiga dela: Der Zentralvorstand des St. Joseph-Priestervereins în Görz (Austria.)

Korpialognos — se chiamă milionarul grecesc, care a murit zilele trecute în Atena lăsând o mare sumă de bani pentru scopuri culturale și filantropice. — Pinacoteca din Atena avuse anume din dărnicia mai multor patrioți grecești 200 tablouri de valoare. Pentru aranjarea acestora dăruise numitul milionar încă în viață un mare intravilon precum și jumătate milion de franci ca spese de zidire. — Acum când i-s'a desfăcut testamentul s'a constatat, că acest mecenat a mai lasat alte 500 mii tot pe seama proiectatei pinacoterii grecești, apoi 500 mii pentru scurgerea și svântarea unui teritoriu mai mare, 1 milion pentru policlinica din Atena, 2 milioane pentru ridicarea unui internat și o seamă de alte fundațiuni însemnate.

Inzula bețivilor. La 23 kilometri dela Auschland sunt două inzule mici. Aci își trimit diregătoria Australiei bețivii. Pe o insulă se întrețin bărbații alcoolști, iar pe cealaltă femeile bețive. Câte 3—4 inși locuiesc în câte-o casă impresurată de grădină mare, frumoasă, în care se dă prinsonerilor din belșug prilej pentru muncă de câmp. Experiența dovedește, că acest metod de cură are un efect foarte salutar. Din cei vre-o 280 locnitori bețivi ai ostrovilor — în decurs de un an se însănătoșează perfect 30 percente.

În Transval s'a produs în cursul lunii Aprilie 638.421 uncii (cantitate f. mică) de aur în preț de 2,711.840 fonți de sterling. La finea lunii lui Aprilie lucrau în minele acestea de aur 194.328 muncitori.

Cucuruzul din 1910, a făcut în cele 18 state, cari sunt mai productive, 104 milioane de tone.

Șasezeci de zile? Intr'unul din spitalele din Newyork a zăcut cu dureri de reumă o fată care nu mâncase în decurs de patru săptămâni nimic, afară de o jumătate de portocală și câteva pahare de lapte. — La începutul lui Martie au transferat-o în spitalul din Morrois-Palais; dar și aci a refuzat ori-ce mâncare. — Medicii stau nedumeriți în fața acestei ființe, care a flămâzit neîntrerupt șasezeci de zile, întrecând astfel orice fel de rivali similari și luând laurii din mâinile artiștilor Dr. Succi, Dr. Tanner, Tylor ș. a. cari până acuma duceau recordul în ale răbdărilor fripte.

Societatea academică „România Jună“ din Viena ne anunță, că și-a schimbat localul societății, aflându-se acum în: VIII Florianigasse, 36.

Congresul comercianților germani. Se fac mari pregătiri în Heidelberga pentru sărbarea jubilară de 50 ani dela înființarea congresului comercianților germani. — Vor participa 150 camere comerciale germane și 11 străine.

Foc mare. În Kirin (Manciuria) s'a iscat zilele trecute mare foc, luând grabnic dimensiuni formidabile. — Au ars 3000 case. Afară de consulatul rusesc, toate celelalte zidiri diplomatice au ars. — Guvernul s'a refugiat. — Vre-o 100.000 sunt fără adăpost. Se dă cu socoată, că ciunguzii au aprins orașul.

Se caută:

Culegători tipografici

Tipografia Sem. Blaj—Balázsfalva.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

30

Plecară satisfăcuți spre casă; Zbisko o întrebă multe din istoria vidrelor și Iaghienka îi povesti din datinele lor, că ce fel de case își zidesc ele în apă și cât sunt de precaute și cum se grijesc de tare... Deodată apoi strigă tare:

— Ah Doamne! Mi-am uitat săgețile sus pe salcă. Așteaptă-mă, îndată mă reintorc.

Și înainte de ce Zbisko ar fi putut zice ceva, Iaghienka se întoarse după săgeți. Și stătu multă vreme așa, că Zbisko deveni impacient.

— Doară nu le află? — se cugeta în sine. Se pregăti să se reintoarcă după ea, și la câțiva pași întâlni pe Iaghienka, aducând vidra pe umeri.

— Uite, uite! — strigă Zbisko, — dar asta cum ai prins-o?

— Am intrat în apă. Mi-am udat chiar și părul... N'am voit ca tu să intri după vidră, căci apa e afundă și cel care nu știe înota, poate să se inee tare ușor.

— Mulțumesc lui Dumnezeu, că-i aici vidra! — zise Zbisko cu bucurie. — Acum și fratele se va vindeca tare repede, iar eu încă me voi putea depărta de aici nu preste mult.

— Dar aici nu-ți place? — îl întrebă Iaghienka tristă.

— Zich nu ți-a povestit nici odată despre Danusia?

— Ba mi-a vorbit... dar numai atâta mi-a spus, că ți-a acoperit fața cu vălul... și că fiecare cavaler își alege o damă, pentru gloria căreia el trebuie să se lupte... Frumoasă e Danusia aceea?... Vorbește-mi de ea.

Zbisko n'a observat intristarea Danusiei și-i răspunse serios și sărbătorește:

— Ea este regina sufletului meu, amorul meu, ea e totul pentru mine. Asta încă n'am spus-o nimănui, dar în tine mă încred, căci ne cunoaștem de copii. M'ăș duce pentru ea chiar și la capătul lumii, căci în toată lumea nu există fată ca ea. Fratele meu rămână numai în Bogdaniec, eu mă reintorc la Danusia. Ce-mi pasă mie de toată lumea, de abatele, de avere!... Ceeace i-am promis o voi îndeplini, să știu că mă va costa chiar și viața.

— Asta n'am știut-o, — zise Iaghienka cu vocea tremurătoare.

Atunci Zbisko spuse toate tinerei Iaghienka, cum s'a întâlnit întâiaoară cu Danusia în Tyniec, cum i-s'a jurat, cum ajunse în temniță și cum l-a scăpat Danusia dela eșafod... La urmă îi spuse și aceea, că lu-rand n'a voit să i-o dea lui de soție.

— Sperez însă, că la urmă tot mi-o va da!

În vremea asta ieșiră din pădure, unde îi așteptau servitorii cu caii. Iaghienka se urcă pe calul ei și își luă rămas bun dela Zbisko.

— Servitorul poate să ducă vidra acasă, eu trăbuie să mă reintorc în Zgogelitz.

— Dumnezeu să-ți dea bine pentru marimozitatea ta, — îi mulțami Zbisko.

Și cu asta se despărțiră. Când se perdu printre pomi, Iaghienka își puse fața în mâni și începu să plângă cu hohot.

VII.

După convorbirea lor, nu mai merse în Bogdaniec trei zile, iar a patra zi s'a dus și spuse c'a sosit abatele.

Mazko deveni tare neliniștit la vestea asta. Avea, ce e drept banii, ca să-și răscumpere moșia, dar totul depindea dela abatele, că oare aplicat este el să reînapoieze Bogdaniec-ul cu toate instalațiunile, ce se aflau acolo. Se informă dela Iaghienka, că ce om e abatele, și că ce vorbește despre ei.

Iaghienka spuse, că abatele e om vial, în societatea lui sunt mulți preoți tineri și lăutari cu citera, cu cari adeseori glumește multe, îi place să asculte aventurile lui Zbisko, săvârșite prin Cracovia.

— Ar fi bine, cred eu, — zise Iaghienka — ca Zbisko și din stimă să meargă înaintea lui.

— Asta ar fi bine! — aprobă Mazko și chiemă pe fratele său.

— Imbracă-te — îi zise — și ieși înaintea abatelui. Cu asta poți să-i umbli în voie.

— Am adus și șalul, — zise Iaghienka — după prânz se îndătimează să joace. E drept că dacă pierde se mânia și trânteste totul jos, dar dacă nu-i-se împotrivesc nime, nu cred să existe om mai bun ca el în toată lumea.

— Înțeleaptă fată ești tu! — o laudă Mazko, — și dacă n'ăși fi așa bătrân, demult te-ăș fi cerut să fi soția mea.

Iaghienka nu răspunse nimic, ci privi tristă la Zbisko.

— Mergi și te imbracă, — zise Mazko fratelui său, — și spune oamenilor să pue în trăsură și fân, căci și eu vin cu tine în Zgogelitz. De asta știu, că se bucură și abatele...

— Pentru tine e mai prețioasă sănătatea decât bucuria abatelui — îi zise Zbisko. — Mai bine să rămâi acasă, poate să-ți strice scuturatul trăsorii.

Mazko însă nici nu voi să asculte așa ceva, și porniră toți trei spre Zgogelitz.

Zich și abatele se aflau în curte și beau vin, lângă ei era suita în care să afla și un călugăr pelerin, pe care îl puteai cunoaște după cărja lui lungă și după rozarele multe ce le-avea la brâu.

Zich se sculă îndată ce observă oaspeții, dar abatele rămase nemișcat. Zich și Zbisko duceau pe Mazko de braț, căci trăsura îl scuturase puțin.

— Încă nu m'am vindecat pe deplin, — zise bătrânul sărutând mâna abatelui, — dar am voit să vin înaintea mării Tale, pentru bunătatea ce mi-ai făcut-o în Bogdaniec și să-ți cer binecuvântarea.

— Mă bucur, că te aști mai bine, — zise abatele. Dar băiatul asta cine-i?

Zbisko se plecă adânc și sărută și el mâna.

— În adevăr ai crescut, tinere! — continuă abatele, dar parcă ai tip de femeie.

Mazko, adause zâmbind:

— Domnișoara asta a jucat pe germani așa de tare, că una dintre jucătoare nu s'a mai ridicat mai mult.

— Știe țiți bine — adause Iaghienka, aproape fără simțire.

Abatele privi lung la fata, ce palizi repede; ea nu putu să zică în confuziunea ei decât:

— Eu l'am văzut.

— Numai eă nu-ți nimerească inima, — zise abatele glumind.

Toți răsără cu hohot, iar Iaghienka se cufundă aproape în pământ de rușine. Într'aceea Zich așeză lângă el pe Mazko și demândă tinerei Iaghienka să aducă vin.

— Numai din glumă am zis, că ești fată, — zise abatele, întorcându-se spre Zbisko. — Știu că ești bărbat și că te-ai luptat vitejește cu germanii... Zich mi-a povestit despre tine. Știu de promisiunea ta. buchetele acelea de pene de pân, trăbuie să le câștigi, căci asta o poțeste cinstea de cavaler, și dacă mai ai și alte promisiuni, de cari îți pare rău, că le-ai făcut, spune-mi numai mie și eu am putere să te desleg.

— Hm... Cine poate deslega de votul pe care și l'a făcut un cavaler în inima sa?

— Griji să nu pățești ca germânul Beigard! — zise abatele.

— L'au ars pe rug, fiindcă afirmase, că și laicul cunoaște tainele religiunii în-tocmai ca preotul.

— L-au pedepsit prea aspru!

— Dar foarte drept! — zise abatele. A batjocorit misterele religiunii... Cum și poate laicul să cunoască voința lui Dumnezeu?

— Așa-i! așa-i! — strigară oamenii din suita abatelui.

— Voi să tăceți! — le zise abatele.

— Sunteți niște nemernici! Pentru citără ați părăsit cărțile sante și nu știți altceva, decât să serviți ca ajutători la sfânta jlujbă... Și numai pentru aceea vă și țin.

— Și pentru ce poartă sabie? — întreabă Zbisko.

(va urma)

Ceva despre Bogomilism la Români.

(Continuare).

Despre oameni zice, că-s răi, că s'au prilostit și pângărit prin fărâdelegi, se spune că Dumineca se va judeca lumea și că în luna lui Februarie se va prăpădi lumea prin foc și pucioasă din cer. Condamnă aspru pe furi, răpitori, incestuoși și pe cei ce nu primesc sfințele taine. Se demândă să se ce-tească în adunările credincioșilor, să se păstreze în casele oamenilor, „iar vai de cel ce o va scrie și va lipsi vre-un cuvânt din trânsa; iar fericite de cel ce o va cumpără această sfântă (carte) epistolie“, acela va moșteni împărăția cerurilor cu Avram și cu Isac în veci amin. — Această epistolie e lă-țită în poporul românesc dela sate, și cu deosebire credința despre ploaia cu foc și pucioasă în luna lui Februarie. În unele părți când sunt ierni grele, poporul se teme de prăpădire — cu atât mai vârtos, că nu mai este mult până atunci, fiindcă în a doua mie va fi sfârșitul.

Legenda Duminecii începuse să se lătească în mase extinse în secl. XIV-le prin secta Flagelanților după ciuma ce a bătut în vremea aceea. La noi la Români legenda aceasta pe timpul popii Grigorie din Măhaciu și de atunci încolo se extindea tot mai mare.

În aceeași ediție cu Epistolia Dului Isus Hristos este și Epistolia Maicii Domnului.

Dumnezeu pe călcătorii legii sale îi va pedepsi trimițând paserile cerului cele rele, care îi vor mânca de vii, apoi ciuma mare... Cine nu va crede în această carte, acela va fi proclit și împărăția lui Dumnezeu, nu o va vedea, iar cine o va avea și la altul o va arăta, — acel om va avea milă de la Dumnezeu și în ceasul morții i-se va arăta lui Mama Domnului.

Cuprinde visul Maicii Domnului, când a adormit în muntele Maslinilor și a visat pe Preasfântul său fiu și toate ce avea să sufere El. Se continuă apoi călătoria Maicii Domnului prin Iad, în însoțirea Arhangelului Mihail și a vre-o 400 de ingeri, descriind multe feluri de chinuri ce se găsesc aci. Acolo sunt făcătorii de rele și cari nu au crezut în Dumnezeu.

A văzut cum fierbe rășina și săul și smoala și cum ard sufletele celor ce nu au crezut în Răscumpărătorul. Și o duseră ingerii spre miază zi și a văzut riuri de foc înotând în ele bărbați și femei până la umeri și până în creștet, — aceștia erau cei ce n'au cinstit părinții.

Vin înșirați apoi rând pe rând tot felul de făcători de rele: furii, răpitorii, uci-gașii, femeii, cari și-au omorât pruncii, părătorii, ascultătorii pela ferestrelor altora, învrăjbitorii, cei ce nu umblau la biserică când au fost pe pământ, cei ce nu au cinstit pe preoți, pe frați, pe prieteni și vecini, cei ce nu au cinstit icoanele...

Și a văzut Maica Domnului preoți spânzurați de limbă și de degete și de unghii, și de desupt îi ardea focul, — pentru că nu au grăit legea Domnului și au lăsat sf. Cuminectură să mucezească.

Au văzut căugărițele preacurvară cum le mâncau viermii cei neadormiți. Câți erau acolo, cu toții se munciau greu. Peste unii umblau șerpii veninoși și îi mușcau; alții ședeau pe scaune de foc; alții erau spânzurați de limbă; pe alții îi mâncau joavine mari cu nouă capete. La toate vedeniile acestea Maica Domnului lăcrimă, că erau mulți osândiți și în multe feluri.

Partea primă a Epistoliei Maicii Domnului e o completare a legendei Duminecii; partea a doua o continuare a „Visului Maicii Domnului“, partea a treia e Călătoria Maicii Domnului prin Iad, care completează Apocalipsul sf. Apostol Pavel, care e cu mult mai vechiu.

Apocalipsul sf. Apostol Pavel e din secl. IV-lea. E scris în limba slavă ca aproape toate apocrifile.

Epistolia Maicii Domnului e din secl. VIII-lea. (Gaster. Lit. pot. rom. 362 p.)
(Va urmă).

Loc deschis.

Manuale didactice aprobate.

Ministrul instrucției publice a aprobat manualele dlui Iuliu Vuia și anume: cu revoluția de sub nr. 15591/1911 ambele *abedare* (metoda cuvintelor normale și a sunetelor vii) și *Cărțile de cetire*, sub nr. 13171/1911

aritmetica, geometria și fizica, sub nrul 8139/1911 *geografia și constituția*; celelalte sunt aprobate deja în edițiile lor ultime și anume: *Istoria Ungariei* sub nr. 96050/1910, ambele cursuri de *maghiară* sub nr. 43830/910, iar *economia* sub nr. 31049/908. *Limba română* e sub aprobare.

Magn. Domn. Ludovic Loczy, dir. instit. geografic — s'a exprimat cu cea mai mare laudă asupra *geografiei* și a *constituției*, cuificându-o de *superioară* multor geografii maghiare. Despre cetirea cl. 3 și 4 (ediția 5), iată ce scrie recenzentul ministerial: „Spre lauda cărții servește faptul, că cele 139 bucăți sunt alese cu *istefime* din toate cercurile, cari îl interesează pe om... Limba bucăților e corespunzătoare și conform gradului de pricepere a copiilor“.

Mulțumită publică.

Comuna bisericască gr.-cat. din Chiraleș situată în comitatul Sol.-Dob. dieceza Gherlei, protopopiatul Bistriței, având dorul fierbinte de a-și edifica biserică nouă de peatră în locul celei de lemn, făcute încă în anul sfintei Uniri 1700, s'au străduit din propriile lor puteri a aduna prin daruri benevole și prin dăjmă o sumuliță, care astăzi se ridică la 10.000 cor. și spre acest scop a lansat și un apel către tot sufletul de bine și mai vărtos către toate institutele noastre de bani, ca în acest caz măreț și propriaminte național și mântuitor, să ne dea mână de ajutor cu atât mai vărtos, că suntem abia 464 suflete, și suntem consăteni cu tot atâția sași, cari de mult ne-au întrecut.

Rog dar cu tot respectul pe toți aceia domni și institute de credit, cari la apelul numit nu au răspuns, să binevoiască a răspunde cu ori și fără rezultat. Iar contribuitorilor le exprim cea mai sinceră mulțumită.

Din colecta făcută de 4 oameni trimiși în puterea concesiunii ministeriale de sub nr. 528461/1910 cor. 1500 —, Marțian Ion, Sajo-Cristur 2 cor. Herman M., hotelier Chiraleș 10 c., Pop Alexantru, oficial de cale ferată Oradea mare 40 c., Kerekes Lajosné, M.-Lápos 10 c., Marțian Gavril, preot și soția Aurelia, Cheșei 400 c., „Plugarul“, Cacova 10 c., S. Ciceronescu, canonic Oradea 10 c. Credincioșii din Miulini rom. colect. de preotul Bulbuc 5 c., Reuniunea „Isvorul“ Sângeorul rom. 5 c., I. P. Papiriu, protopop Siciu 5 c. Suma 1997 cor.

Primească evlavioșii donatori și pe aceasta cale mulțumite în numele Atotputernicului Dumnezeu, care să se îndure a le răsplăti înzecit.

Chiraleș, la 2 Maiu 1911.

În numele credinciosului popor:

Alexandru Anca
preot gr.-cat.

Ioan Morar
curator.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: Ileni pe 1911 întreg. *Rudabania*. Ca răspuns la epist. dto 2 April a. c. constatăm din nou plățirea din 16/I. a. c. prin carea sunteți achitați până în 1/6 1910. (Vezi Posta adm. din Februarie—Martie a. c.) *Vad* (Făgăraș) pe 1911 (a doua-oară). L-am înferit pentru anul următor 1912. Ori doriți 2 exemplare? Rugăm răspuns. *Hamba* pe 1911 sem. 1. *Damuc* pe 1910. *Gyó-Békás* pe

1911 *Batarcs* pe timpul din 1 Ian. 1905 până în 1 Marte 1909. *Almásfegyvernek* pe 1911 sem. 1. S'a dispus să meargă foaia. *Bujdos* pe 1911 sem. 1. *Sântejude* pe 1909, 1910 și din 1911 până în 1 Maiu. *Bihoreana* Orade pe 1911 sem. 1. *Câmpul I. Neag* pe 1911. S'a dispus să meargă foaia. *Doștat* pe trimestrul prim din 1911, Să nu se confunde cu plățirea din 12/12 1910, căci aceea a fost pe 1910 *G. P. Gherla* pe 1910 sem. 2 și 4 cor. pe 1911.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea“ sub titlul de „Vestitorii credinței“. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

Antologionul sau Mineiul tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5-30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5-30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația*. fco. 7-30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia*. fco. 7-30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1-50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani*

„*Glasul Unirei*“ de Virgil Pop, preot român unit. Prețul 20 fileri. Venitul broșurei e destinat pentru fondul zidirii bisericii unite din Gerliste. Se poate procura dela autor în Gerliste (u. p. Krassova, cott. Krassósörény.)

Silvestru Moldovam. Momente noi din revoluțiunea lui Horia. Reproducere din „*Gazeta Transilvaniei*“. Brașov, Tipografia A. Mureșianu. 1911.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Cheag.

Fiind la lăptării cerința principală ca **cheagul** să fie **bun și curat**, după experimentare de mai mulți ani mi-a succes a aduce în comerț un **extract de cheag bun și sigur**.

La pregătirea cașului din lapte de oaie este de lipsă de următoarea cantitate:

O lingură de supă, din acest **cheag** la 28° R. sau 35° C. încheagă 100 litri de lapte.

Indrumări mai detaliate se adaugă la vânzare.

1 sticlă de	1 kgr.	Cor.	4-20 fil.
1 "	"	1/2 "	" 2-10 fil.
1 "	"	100 gr.	" -60 "
1 "	"	50 "	" -40 "

Comandele prin poștă se efectuează dacă prețul indicat mai sus se anticipează și se mai adaugă 80 fil. pentru spese de poștă.

Carol Schieszl,
farmacist
Blaj—Balázsfalva.

Cheagul cu prețurile de mai sus se mai află și la farmacia lui **Victor Schieszl** din *Zsidve* (Jidveiu) și la filiala din *Küküllővár* (Cetatea-de-baltă).

(35) 14—?

Scăldătoarea—Felix.

Loc de cură de iarnă și de vară
(lângă Oradea-mare).

Deschisă peste anul întreg.

Izvorul cel mai bogat din Europa în apă caldă sulfurată. Căldura apei 49 gr. C. în cantitate de 17 milioane litri la zi.

Contra podagrei, reumei, ischiei, asudării și morburilor femeiești.

În anul 1909 au părăsit izvoarele vindecătoare a *scăldătorii Felix* recreații și însănătoșiți 9200 bolnavi. Are băi de vană, glod, mor și acid carbonic, 250 chilii comode și plăcute pentru oaspeți, mai departe are sale pentru conversație, pian și cetit, hoteluri excelente, muzică stabilă țigănească de primul rang, Dumineca muzică militară; spațiu de tenis, căi de plimbare îngrijite, parc și brădet 400 jugăre. Din 1 Maiu comunică zilnic 16 trenuri cu gara scăldătoarei Felix.

Postă, telegraf și telefon interurban.

Taxă de cură și de muzică nu este.

Direcțiunea trimite la cerere prospecte gratis.

(39) 10—15

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la restaurarea bisericii gr.-cat. din Straja (Öregyház) u. p. Berve, prin aceasta se recerează să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 600 cor. adică șase sute coroane la oficiul parohial gr.-cat din Straja cel mult până la 21 Maiu st. n. 1911 la 2 ore d. a.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre aceste lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 31 Ianuarie st. n. 1911 sub Nrul 381—1911 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din Straja între orele 8—12 a. m. și 2—5 p. m.

Licitarea publică minuendă se va ține în 21 Maiu 1911 la 3 ore p. m.

Straja, la 9 Maiu 1911.

Virgil Stanciu
paroh gr.-cat.

Ioan Gligor
curator primar.

(47) 2—2

A apărut: **Elemi Népiskola Értesítő könyvecské** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

== SIBIU ==

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☛ **Asigurări pe viață** ☛

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. **avantajii deosebite**) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,884,801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839,992—
	viață	11,020,266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,428,317—

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în **serviciul institutului.**

(23) 27—?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara—Fabric

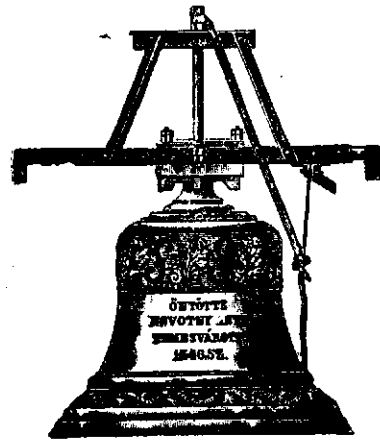
(27) 27—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. Îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

☛ clopotele gaurite ☛

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de teace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco.